

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla, a dr. Sándor László ügyvéd által képviselt felperesnek az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium Igazságügyi Kodifikációs és Szolgáltatási Főosztály Jogi Képviseleti Osztály (1055 Budapest, Kossuth L. tér 4., ügyintéző: dr. Kálcsics Adrienn jogtanácsos) által képviselt Magyar Állam alperes ellen **kártalanítás** iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2008. augusztus 26. napján kelt 18. P. 632.408/2004/40. számú ítélete ellen a felperes 2008. október 28. napján 42. sorszám alatt előterjesztett fellebbezése folytán - tárgyaláson - meghozta a következő

Ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezéssel érintett rendelkezéseit részben megváltoztatja, és a felperest az alperesnek járó perköltség, továbbá az adóhatóság felhívására térítendő eljárási illeték megfizetése alól mentesíti. Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 (tizenöt) napon belül 120.000 (százhuszezer) forint elsőfokú perköltséget. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 (tizenöt) napon belül 50.000 (ötvenezer) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi a felperest, hogy az állam javára, az adóhatóság felhívására az ott írt számlára fizessen meg 396.000 (háromszázkilencvenhatezer) forint fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás:

A felperes 2004. október 6. napján előterjesztett kártalanítás iránti kereseti kérelmében arra alapozva, hogy 2000. július 10. napjától 2002. szeptember 10. napjáig előzetes letartóztatásban volt annak a büntetőeljárásnak a keretében,

melynek eredményeként a Fővárosi Bíróság 2003. április 29. napján meghozott és 2004. július 29. napján jogerőre emelkedett 8. B. 559/2001/122. számú ítéletével felmentette az ellene emelt vád alól, 2.600.000 Ft elmaradt jövedelem, a részére az előzetes letartóztatása ideje alatt küldött csomagok értékeként 637.785 Ft, telefonkártyák értékeként 572.609 Ft, letéti összegek kapcsán 389.025 Ft, nem vagyoni kár címén 10.000.000 Ft megtérítésére kérte kötelezni az alperest. Az elmaradt jövedelem iránti követelését arra alapozta, hogy a letartóztatását megelőzően 10 nappal munkaszerződést kötött a P. P. Bt-vel 2000. július 15-i munkakezdéssel havi 100.000 Ft bruttó bérrel, mely munkaszerződés teljesítését az előzetes letartóztatás hiúsította meg. A nem vagyoni kár alapjául azt jelölte meg, hogy a letartóztatás elrendelésekor dolgozott, a hatóságokkal soha nem került összeütközésbe, a letartóztatása 26 hónapig, vagyis rendkívül hosszú ideig tartott, melyben baráti, ismerősi kapcsolatrendszerét elveszítette, mert megütközést váltott ki az ellene folyó büntetőeljárás. A letartóztatásakor egyedül nevelte 1999-ben született gyermekét, akit több mint két évig nem láthatott. Komoly lelki sérülést idézett elő nála és a gyermeknél a külön töltött időszak, emellett sérelemként kérte értékelni azt a köztudomású tény, hogy a börtönviszonyok fizikai és pszichés vonatkozásban egyaránt megterhelők és általában is károsak, az így elszenvedett sérelmek a szabadulást követő életvitelben, munkahelyi elhelyezkedésben és munkavégzésben is hátrányt jelenthetnek. Késedelmi kamatot érvényesített, melynek kezdő időpontját 2004. április 5. napjában, utóbb pontosítva 2004. október 6. napjában (7. sorszámú jkv. 7. oldal) határozta meg. Keresete alapjául a Be. 580. §-át, a Ptk. 355. § (4), 357. § (4), 360. § (2) bekezdéseit jelölte meg. Az alperes ellenkérelme ismeretében tagadta, hogy kártalanítást kizáró ok állna fenn, hiszen önmagában az a körülmény, hogy a rendőrök keresték, nem jelenti, hogy valamely büntetőeljárásnak gyanúsítottja lenne, hogy a büntetőeljárásról, továbbá arról, hogy annak keretében körözését rendelték el, tudomása lehetne. Amikor a felperes megtudta, hogy a rendőrség ismét kereste, önként jelentkezett, vagyis nem kívánt megszökni vagy elrejtőzni. A nem vagyoni kár iránti igényét 2007. február 21. napján 20.000.000 Ft-ra felemelte.

Az alperes ellenkérelmében vitatta a kereset jogalapját. Hivatkozott a Be. 580. § (2) bekezdés a) pontja szerinti kizáró okra, a nyomozó hatóság előli elrejtőzésre, mert bár a felperes önként jelentkezett a rendőrségen, de csak egy hónappal azután, hogy ellene a körözést kiadták. A felperes a bejelentett lakásán és tartózkodási helyén nem volt fellelhető, az édesanyja pedig arról tájékoztatta a nyomozóhatóságot, hogy a felperes ismeretlen helyen tartózkodik, bár mindennap felhívja. A felperesnek tehát tudnia kellett, hogy a nyomozó hatóság keresi. Letartóztatásának és annak fenntartásának is az volt az indoka, hogy állandó bejelentett lakásán nem tartózkodik, tartózkodási helyét nem fedi fel. Tagadta, hogy kizáró ok fennállásához az alapos gyanú közlése szükséges lenne. A felperes egy hónapra kivonta magát a nyomozóhatóság látóköréből. A kereset összecszerúségének minden tételét vitatta, és előadta, hogy a felperes első gyanúsított kihallgatásakor azt adta elő, hogy havi jövedelme 20.000 Ft, ami gyedből és családi pótlékból tevődik össze. Az elsőfokú büntetőítélet is azt tartalmazza, hogy a fogvatartást megelőző időszakra nincs adat a felperes

jövedelmi viszonyairól. A felperes a büntetőeljárás alatt nem tett említést arról, hogy munkahelye lenne, és a keresetlevélben hivatkozott munkáltatóra semmilyen adat nem merült fel. Utóbb hivatkozott arra, hogy a betéti társaság - amivel a felperes munkaszerződést kötött -, megszűnt, így onnan a felperesnek jövedelme nem származhatott. A csomagok költségét illetően utalt a szabadságvesztés és az előzetes letartóztatás végrehajtásának szabályairól szóló 6/1996. (VII. 12.) IM rendelet 91. és 250. §-aira, a rendőrségi fogdák rendjéről szóló 19/1995. (XII. 13.) BM rendelet mellékletére. A csomagokban csak olyan tisztasági felszerelések, élelmiszerek, dohányárúk lehettek, amelyek a fogvatartott megszokott - kinti életben is használt - tárgyai, az ezekkel kapcsolatos költségek az előzetes letartóztatás nélkül is felmerülnek. Ezért a csomagok költségére vonatkozó igényt elutasítani kérte. Vitatta a telefonkártyák és a letéti összegek ellenértékét is, és előadta, hogy a családtagok által a felperesnek a fogvatartás ideje alatt biztosított pénzért az alperest felelősség nem terheli. A nem vagyoni kárpótlásra vonatkozó kötelezettséget elismerte a Ptk. 355. § (4) bekezdése értelmében, összegét azonban vitatta, azt utóbb 3.000.000 Ft-ban tekintette elfogadhatónak. Kérte annak értékelését, hogy a felperes a levelezés, látogató fogadása, csomagküldés körében nem volt korlátozva, és fokozott őrzését sem rendelték el.

A Fővárosi Bíróság 2008. augusztus 26. napján meghozott 18. P. 632.408/2004/40. számú ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 5.000.000 Ft-ot, ennek 2004. október 25. napjától a kifizetés napjáig járó a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes banki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatát. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy a tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt 900.000 Ft illetékből 720.000 Ft-ot az APEH Közép-magyarországi Regionális Igazgatósága külön felhívására, 277.764 Ft perköltséget a Fővárosi Bíróság Gazdasági Hivatala külön felhívására fizessen meg az államnak. Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 200.000 Ft perköltséget.

Az elsőfokú bíróság ítéletének jogi indokolásában a Be. 580. § (1) bekezdés II. a) pontja és a (3) bekezdés c) pontja ismertetését követően rögzítette, hogy az alperes kártalanítást kizáró okra hivatkozott, ezért először annak fennálltát vizsgálta. Megállapította a büntetőiratokból, hogy a felperest több alkalommal keresték bejelentett lakóhelyén, azonban édesanyja azt a tájékoztatást adta, hogy a felperes tartózkodási helyét nem ismeri, telefonon tartja vele a kapcsolatot, és majd szól, hogy keresték. A felperes személyes előadása szerint ebben az időben ugyanabban a házban lakott egy másik emeleten a nagymamájánál. Az iratokból nem derült ki, hogy a felperes pontosan mikor szerzett tudomást arról, hogy miért keresik. Az azonban megállapítható volt, hogy ügyvédje tanácsára önként jelentkezett először telefonon a rendőrségen, majd előre egyeztetett időpontban ott meg is jelent, jöllehet közölték vele, hogy le fogják tartóztatni. Az elsőfokú bíróság ezt a magatartást nem minősítette akként, hogy a felperes a hatóság előtt elszökött, elrejtőzött volna, még akkor sem, ha az elfogató parancs kibocsátását követő későbbi időben jelentkezett a rendőrségnél. Osztotta azt a felperesi álláspontot, amely szerint az alapos gyanú közlésétől válik a gyanúsított személy terheltté, és a

kártalanítást kizáró oknak a terhelttel szemben kell fennállnia. A gyanúsítás közlésétől kezdődően lehet szökésről, elrejtőzésről beszélni. Az elfogató parancs kibocsátásához azonban elegendő, ha a gyanúsított nem tartózkodik a bejelentett lakóhelyén. Az elsőfokú bíróság nyomatékosan vette figyelembe azt a körülményt is, hogy a felperes előzetes letartóztatását a bíróság nem a szökés ténye miatt, hanem azért rendelte el, mert a szökéstől lehetett tartani, vagyis az elsőfokú bíróság kártalanítást kizáró okot nem állapított meg.

A Be. 582. §-a, 583. § (1), (2), 584. § (2) és (4), továbbá a Ptk. 355. § (1), (2) és (4) bekezdései keretében vizsgálta a felperes kártalanítási igényét. A nem vagyoni kártérítés körében figyelembe vette a 34/1992. (VI. 1.) AB határozatot. Kifejtette, hogy a felperes a személyes meghallgatása során a nem vagyoni kártérítés alapjául előadta, hogy kislányának jelenleg is alvászavarai vannak, M. J-né (a felperes nagymamája) tanúvallomására utalt, hogy a gyermeket, akit a felperes letartóztatása alatt gondozott, különösebb stressz nem érte, hozzá volt szokva, hogy velük van, mert korábban is részt vettek a gyermek gondozásában. Inkább a látogatások viselték meg az ottani nem megfelelő feltételek miatt. Nehéz volt a gyermek jogi ügyeit (elhelyezés, bölcsőde, stb.) elintézni. Az elsőfokú bíróság a nem vagyoni kártérítés mértékének meghatározásánál értékelte a fogvatartás időtartamát, a reális pénz- és értékviszonyokat, valamint a köztudomású, bizonyításra nem szoruló tényeket, illetve ezekhez képest többlet tényállási elemként, hogy a felperes a kisgyermekétől hosszabb időre el volt szakítva, és ez a szülő-gyermek kapcsolatra jelentős terhet rótt különös tekintettel a gyermek azóta is fennálló pszichés állapotára. További többlet tényállási elemet azonban a felperes nem bizonyított. Az elsőfokú bíróság a nem vagyoni sérelem csökkentésére alkalmas összegű kárpótlás mértékét a Pp. 206. §-a alkalmazásával, a már hivatkozott alkotmánybírósági határozatban foglalt elveknek megfelelően, a perbeli bizonyítékok mérlegelésével és összhangban a kialakult bírói gyakorlattal, értékelve a felperes egyéni körülményeit is, 5.000.000 Ft-ban határozta meg, és ezt meghaladóan a felperes igényét elutasította. A késedelmi kamatfizetési kötelezettséget az igényérvényesítés időpontjától a Ptk. 301. § (1) bekezdése szerinti mértékben állapította meg.

A felperes által érvényesített vagyoni károkat illetően a Ptk. 339. § (1) bekezdését, továbbá a Pp. 164. § (1) bekezdését hívta fel és kifejtette, hogy a felperest terhelte a bizonyítás, a kártérítés valamennyi törvényi tényállási eleme, így a kár bekövetkezte, a keletkezett kár mértéke, továbbá a fogvatartás és a kár közötti okozati összefüggés tekintetében.

Az elmaradt jövedelem iránti igény alátámasztására a felperes csatolta a P. P. Bt-vel megkötött 2000. július 1. napján kelt munkaszerződést. A perben vitás volt, hogy a munkaszerződés valós-e, azt a keltezés szerinti időben írták-e alá. Az elsőfokú bíróság ítéletében részletesen értékelte az általa elrendelt írásszakértői bizonyítás eredményét összevetve a felperes által beszerzett írásszakértői magánszakvéleményekkel. Az elsőfokú bíróság rögzítette, hogy megkísérelte a szakértői vélemények közötti ellentmondás feloldását, azonban a perben kirendelt

szakértők szakvéleményeiket fenntartották, és arra tekintettel, hogy a bírói gyakorlat szerint a felperes által beszerzett szakértői vélemény csupán a fél előadásának tekinthető, a perben kirendelt szakértők szakvéleményeit vette ítéletének alapjául. Tekintettel azonban arra, hogy az alkalmazott szakértői módszer is vitás volt, a végkövetkeztetéseket összevetette a szerződésre vonatkozó egyéb bizonyítékokkal is. Így értékelte a munkaszerződés tartalmát, miszerint a 2000. július 15. napjától kezdődő határozatlan időre szólt, meghatározva a felperes munkakörét, mint ügyintéző adminisztratív munkatárs. Rögzítésre került az is, hogy a felperessel ismertették a munkakörébe tartozó feladatokat és átadásra került a munkaköri leírása. A felperes személyes meghallgatásakor azt adta elő, hogy 1996-ban jött el a M. P. Rt. munkáltatótól, 1999. június 28-án született meg a gyermeke, és a köztes időben alkalmi munkából élt, gyermeke születése után pedig társadalombiztosítási ellátást vett igénybe. Az elsőfokú bíróság tanúként hallgatta meg G. L-t (felperes unokatestvérét), akit a munkaszerződés a munkáltatói jogok gyakorlójaként határozott meg. Nevezett elmondta, hogy a felperest adminisztratív munkakörben kívánták alkalmazni. A munkára betanították volna, mivel ilyen tevékenységet a felperes korábban nem végzett. Úgy nyilatkozott, hogy szerinte mindketten a munkaszerződést a keltezés napján írták alá. Azt nem tudta megmondani, hogy az APEH-nél vagy más hatóságnál eljárta-e a felperes munkaviszonyának bejelentése érdekében. A letartóztatás után kb. egy évig várták a felperest, végül csökkent a bizalmuk iránta, azonban a felperes helyett nem alkalmaztak más személyt azokra a teendőkre, melyek a munkaszerződésben szerepeltek. Időközben megtörtént a társaság kft-vé alakulása. Azt is elmondta, hogy a bt. létezése alatt soha nem alkalmaztak adminisztrátort, és annak ellenére, hogy a felperes kijött az előzetes letartóztatásból, őt nem alkalmazták. Az elsőfokú bíróság szerint a tanú vallomása aggályokat vetett fel a tekintetben, hogy a szerződés valódi munkalehetőséget jelentett volna a felperesnek. E körbe sorolta, hogy a betéti társaság 2000. évben 6.000 Ft adózott eredménnyel rendelkezett, míg az azt megelőző évben 11.000 Ft-tal, ami nyilvánvalóan nem elegendő arra, hogy a felperest valóban foglalkoztassák. Ez is alátámasztotta, hogy a szerződés valódi foglalkoztatási szándékot nem jelentett. A felperes nagynya e kérdéskörrel összefüggésben tanúként azt mondta el, hogy a fia jelezte: kellene valaki a céghez, aki az irodát takarítja, felügyeli a számítógépet, ami nem nagy munka, de ott kell lenni. Megbeszéltek, hogy a felperest veszi magához, mert a tanú tartalékai elfogytak, amíg a felperes börtönben volt. E tanúvallomásból az elsőfokú bíróság azt szűrte el, hogy a felperesnek a szabadulása után keresték a munkát, ami viszont ellentétben áll G. L. és a felperes előadásával. Külön nyomatékkaal vette figyelembe az elsőfokú bíróság, hogy a felperes a büntetőeljárás során többször nyilatkozott jövedelmi viszonyairól. Megjelölte, hogy milyen jövedelemmel rendelkezik, és hogy alkalmi munkából él, azonban soha egyetlen alkalommal sem jelezte, hogy végre állandó munkahelye lenne, ahol dolgozhatna, és ezt szabadítás iránti kérelmeiben sem jelölte meg indokként. Az elsőfokú bíróság tehát kétséget kizáróan nem tudta megállapítani, hogy a felperesnek ezen szerződésből olyan jövedelme származott volna, ami a letartóztatás miatti kártérítést (helyesen: kártalanítást) alapozna meg. Nem bizonyított a felperes egyéb, munkából származó igazolt jövedelme sem, és ezért az ezen a címen előterjesztett igényt elutasította.

A kártalanítás körében kialakult ítélkezési gyakorlat szerint a csomagok, telefonkártyák költsége és a letéti pénz nem érvényesíthető. Csomagban csak olyan élelmiszerek, ruhaneműk, tisztálkodási szerek és eszközök küldhetők, amelyek a mindennapi szükségletehöz egyébként is hozzátartoznak. A felperes, ha szabadlábban van ilyen költségei nyilvánvalóan felmerülnek, azokat a rendes életvitel körében finanszíroznia kell. A felmerült többletköltségek is csak akkor ítéltetők meg kárként, ha azok a felperes vagyonában idéznek elő csökkenést, a letéti pénzt a felperes vagy felhasználja saját szükségleteire, vagy visszakapja. Így ennek megtérítését nem kérheti. Egyébként pedig a felperes nagyanyja tanúvallomásában elmondta, hogy ezeket a költségeket az ő megtakarításaiból fedezte, a felperesnek nem kell visszaadnia, jóllehet a felperes úgy nyilatkozott, hogy szeretné visszafizetni, azonban ez az eltelt időben még nem történt meg. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság a felperes e körben előterjesztett vagyoni kárigényeit alaptalannak minősítette.

A tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt kereseti illetéket az elsőfokú bíróság az előterjesztett kereseti kérelemhez képest kis mértékben pernyertes felperes terhére állapította meg a Pp. 81. §-ára utalva kimondva, hogy az előlegezett szakértői díjakat is pervesztése arányában a felperes köteles viselni. A Pp. 75. § (2) bekezdése alapján az alperes jogi képviselétével felmerült jogtanácsosi díjat a kifejtett tevékenységgel arányosan állapította meg.

A felperes fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság helytelenül állapította meg, hogy a csomagok, telefonkártyák, letéti pénzek tekintetében igénye azért nem áll fenn, mert előzetes letartóztatásának elrendelése nélkül is ezekre szüksége lett volna. Nem vette figyelembe, hogyha a felperes nem kerül előzetes letartóztatásba, nem kellett volna családtagjaival folyamatosan telefonon tartania a kapcsolatot, hiszen személyesen is találkozhatott volna velük. A csomagokra, letéti pénzekre pedig nem lett volna szüksége, ha szabadlábban védekezik, hiszen ezeknek az volt a rendeltetése, hogy a közismerten nem luxus színvonalú ellátást nyújtó büntetés-végrehajtási intézetekben az ellátásán kicsit javítson. Az a körülmény, hogy nagyanyja tanú akként nyilatkozott, hogy ezeknek a tételeknek a megtérítését nem kéri a felperestől illetve arra még nem került sor, nem zárja ki, hogy ezen tételek tekintetében a vagyoni kár megállapításra kerüljön, hiszen a felperes úgy nyilatkozott, hogy ezeket az összegeket meg kívánja téríteni az egyébként szerény jövedelemmel rendelkező nagymamájának. Egyébként sem életszerű, hogy valaki az ilyen helyzetbe kerülő unokájától követelje a rá költött összegeket, vagyis a csomagok, értéklevelek, letéti összegek címén a mindösszesen 1.599.419 Ft megtérítését kérte. A nem vagyoni kár körében előadta, hogy az elsőfokú bíróság nem értékelte kellő súllyal, hogy a felperes hosszú időn keresztül, több mint két évig volt előzetes letartóztatásban egy rendkívül súlyos, akár életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntethető bűncselekmény miatt, és köztudomású tény, hogy a börtönviszonyok káros hatásai ilyen hosszú tartam alatt hatványozottan jelentkeznek. A felperes előzetes letartóztatásakor egyedül nevelte kisgyermekét,

és az az időszak, amikor elszakították gyermekétől, az átlagost jóval meghaladó mértékű lelki gyötrelmet okozott mind a gyermeknek, mind a szülőnek. A kártalanításként megítélt összeg nem áll arányban sem a hasonló, sem a más jellegű ügyekben megállapított nem vagyoni kártérítések összegével, hiszen ismerve a hazai bírói gyakorlatot, az ártatlanul töltött két év két hónap előzetes letartóztatásnál jóval kisebb jogsérelemmel járó ügyekben szoktak hasonló összegű kárt megállapítani, ezért a nem vagyoni kár összegét 10.000.000 Ft-ra kérte felemelni. Kérte továbbá mellőzni a perköltségben való marasztalását, mert követelése semmiképpen nem volt eltúlzottnak tekinthető, pláne olyan esetben, ahol a nem vagyoni kár megítélése az ellentmondásos ítélezési gyakorlat miatt rendkívül nehéz feladat.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte, mert azt helytállónak minősítette. Az elsőfokú bíróság a bizonyítékokat a jogszabályoknak megfelelően mérlegelte, a tényállást helyesen állapította meg, és abból okszerű következtetést vont le, döntését érdemben helyesnek és megalapozottnak minősítette. A csomag és telefonköltség, továbbá a letéti pénzek tekintetében előterjesztett kárigénnyről előadta, hogy a felperesnek, ha szabadlábban van, nyilvánvalóan felmerülnek fenntartási (élelmezési, tisztálkodási) költségei, amelyeket a rendes életvitel körében finanszíroznia kell, és csak az ezeket meghaladó többlet lenne megtéríthető, ami kifejezetten a fogvatartással okozati összefüggésben keletkezett. E körben azonban a felperes nem tett eleget a Pp. 3. §-ában írt bizonyítási kötelezettségének. A felmerült többletköltségek is csak akkor ítélték meg kárként, ha a felperes vagyonában idéztek elő értékcsökkenést. A letéti pénzt a felperes vagy felhasználja saját szükségleteire, vagy pedig visszakapja, tehát ennek megtérítését nem kérheti. A csomag- és telefonköltség címén érvényesített igény egyrészt nem a felperesnél, mint terhelnél merült fel, másrészt a fogvatartó intézetekre vonatkozó szabályok szerint a terhelt csak olyan küldeményt kaphat, melyek a hétköznapi életben fogvatartás nélkül is szükséges dologi kiadások. Az elsőfokú bíróság helyesen találta ezeket az igényeket alaptalannak. A nem vagyoni kár mértékének meghatározásakor az elsőfokú ítélet mindenre kiterjedő részletes indokolást tartalmazott arra, hogy a bizonyítékok és a felperes személyes körülményei alapján milyen összegű kárpótlás alkalmas a nem vagyoni sérelem csökkentésére. Az elsőfokú bíróság értékelte a fogvatartás hosszabb időtartamát, és hogy a felperes a kisgyermekétől hosszabb időre el lett szakítva. A fellebbezésben hivatkozott, a kisgyermeket ért lelki gyötrelmekkel kapcsolatban rámutatott, hogy a szülő-gyermek kapcsolatot hátrányosan befolyásoló körülményeket az elsőfokú bíróság helyesen értékelte. A kártalanítási perben csak és kizárólag a felperest ért bizonyított nem vagyoni károk érvényesítésére van lehetőség, a hozzátartozók kára az alperessel szemben nem érvényesíthető. A nem vagyoni kárpótlás összegének megállapításánál a bíróságnak az egyéniesítés szempontjaira kell tekintettel lennie, a más ügyekben eltérő tényállás alapján hozott bírósági döntések nem szolgálhatnak jelen perbeli ítékezés alapjául. A polgári per a szabad bizonyítás elvén alapul, és a bíróság minden perben a felek által előadott konkrét egyedi körülmények - személyiségi sérelem esetén a felperes személyi körülményeinek a peradatokkal való

egybevetése - alapján, saját meggyőződése szerint mérlegeli a bizonyítékokat, és hozza meg a döntését. A felperes által felhívott egyéb szempont tekintetében utalt a BDT 2007. 1515. számú döntésre, mely szerint a felmentéssel végződő büntetőeljárás során foganatosított előzetes letartóztatás miatt igényelt kártalanítás megállapításánál nem lehet figyelembe venni a vád tárgyává tett bűncselekmény súlyát, társadalmi megítélését. Csak a szabadságelvonás tényének és tartamának van jelentősége. A perköltséggel kapcsolatos fellebbezési kérelemmel összefüggésben is helytállónak minősítette az elsőfokú ítéletet, mert az előterjesztett teljes összegű kereseti kérelemhez képest a megítélt kártalanítás azt eredményezte, hogy a követelés nyilvánvalóan eltúlzott volt.

Fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett az 5.000.000 Ft és annak kamata erejéig marasztaló, 10.000.000 Ft-ot meghaladóan a nem vagyoni kárt és a 2.600.000 Ft erejéig az elmaradt jövedelemre alapozott vagyoni kárt elutasító ítéleti rendelkezés (Pp. 228. § (4) bekezdés), a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet ezt meghaladó részében bírálta felül.

A felperes fellebbezése a következők szerint kisebb részben alapos.

Alperesnek a perben elfoglalt végső álláspontja szerint az nem volt vitás, hogy az alperest a Be. 580. § (1) bekezdés II. a) pontja alapján kártalanítási kötelezettség terheli a felperes előzetes letartóztatása miatt. A felperes kártalanítási igénye a vagyoni és nem vagyoni kárai megtérítésére irányult. E helyen a másodfokú bíróság annyit megjegyzést tesz, hogy a büntetőeljárás törvényen alapuló kártalanítási igény elbírálásánál a Ptk. 339. §-ának a rendelkezései figyelmen kívül maradnak, mert a Be. 582. § (1) bekezdése folytán a Ptk. XXIX. fejezete nem, csak XXXI. fejezetében írt szabályok alkalmazhatók.

A felperes fellebbezéssel érintett vagyoni károkra vonatkozó megtérítési igényét illetően a másodfokú bíróság mindenben egyetértett az elsőfokú bíróság döntésével. A csomag, telefonkártya és letéti pénz küldésével felmerült költség egyrészt nem a felperes vagyonában bekövetkezett értékcsökkenés (Ptk. 355. § (4) bekezdés), a felperes a szabadlábra helyezésétől az elsőfokú bíróság ítéletének meghozataláig eltelt közel hat év alatt az ezen a címen felmerült költségek általa történt megtérítésére semmiféle bizonyítékot nem szolgáltatott, illet fel sem ajánlott. Másrészt, ahogy ez az elsőfokú ítéletben szerepelt, csomagban csak olyan használati tárgyak, élelmiszerek, élvezeti cikkek küldhetők, amik a mindennapi életben is szokásosan használatosak, a csomagokban küldött tárgyakat a felperes - ha szabadlábon maradt volna -, használta, fogyasztotta volna. Telefonköltsége is keletkezett volna csak legfeljebb a hívott személyek körében és a hívások gyakoriságában lehetett volna eltérés. Megjegyzendő, hogy a felperesnek a védőjével való kapcsolattartása akkor is részben telefon útján történt volna, ha a felperes nem kerül előzetes letartóztatásba. A letéti pénzeket a felperes magára fordította, vagy fordíthatta, a maradványt pedig szabadlábra helyezésekor meg kellett kapnia.

A nem vagyoni kár vonatkozásában rögzítendő, hogy az elsőfokú bíróság a felajánlott bizonyítást lefolytatta, ennek keretében a felperes egyedül a nagymamáját kérte meghallgatni. Az elsőfokú bíróság teljes körűen értékelte azokat a felperesnek hátrányt okozó körülményeket, amelyekről a felperes és a nagymamája beszámolt. Ezek alapvetően azon tény köré csoportosultak, hogy a felperesnek a letartóztatásakor alig egyéves volt a gyermeke, akitől a fogvatartása több mint két évre elszakította. Az elsőfokú bíróság ítéletében értékelte, miszerint ez a helyzet a felperest megviselte. Hogy ez - vagy egyébként a fogvatartás - a felperesnek valamely pszichés többlétsérelmet előidézett-e, nem került bizonyításra ilyen irányú indítvány hiányában. Ezen túlmenően az elsőfokú bíróság - helyesen - értékelte a kialakult bírói gyakorlatban köztudomású tényként kezelt körülményeket (elsőfokú ítélet 8. oldal 3. bekezdés), melyekre a felperes a keresetlevelében is hivatkozott. A bizonyítás eredményének mérlegelése a Pp. 206. §-ában írtaknak megfelelt, a felperes a fellebbezésében sem tudott olyan körülményre hivatkozni, amit az elsőfokú bíróság nem vett figyelembe. Nem volt tehát olyan tény, bizonyíték, ami alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság jogszabálynak megfelelő mérlegelése alapján kialakított döntését felülmérlegelhette volna.

Nem értett egyet a másodfokú bíróság a perköltség viselésével kapcsolatos elsőfokú ítéleti rendelkezések egy részével. A Pp. 81. § (2) bekezdése értelmében ha a per kártérítésre irányul, vagy egyéb olyan követelés iránt folyik, amelynek összegszerű megállapítása bírói mérlegeléstől függ, az ellenfelet akkor is kötelezni lehet a terhére megállapított marasztalási összegnek megfelelő perköltség megfizetésére, ha a bíróság a követelt összegnél kevesebbet ítélt ugyan meg, de a követelt összeg nem tekinthető nyilvánvalóan túlzottnak. Az adott ügytípus jellegére tekintettel erősen szubjektív, hogy a felperes milyen összeggel látja kompenzálhatónak az őt ért sérelmet. A másodfokú bíróság ezért a felperes által követelt 20.000.000 Ft nem vagyoni kár tekintetében úgy foglalt állást, hogy nem minősült nyilvánvalóan eltúlzottnak. E rendelkezés alkalmazása mellett a másodfokú bíróság az eljárás egészét értékelve úgy rendelkezett, hogy az alperest kötelezi elsőfokú perköltség megfizetésére. A szakértői bizonyítással kapcsolatos költségek viselése alól a Pp. 80. § (2) bekezdés első fordulatra tekintettel a felperes nem volt mentesíthető. A 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 15. § (1) bekezdése kimondja, hogy a meg nem fizetett illetéknek, valamint az állam által előlegezett költségnek a megtérítésére a felet e rendelet szerint kötelezi a bíróság az eljárást befejező, illetőleg a perköltség viseléséről döntő határozatában. Ha a marasztalás összegének a megállapítása bírói mérlegeléstől függ, vagy a bíróság a marasztalás összegét méltányosság alapján állapította meg, a perköltségben nem marasztalt felet a meg nem fizetett illeték, vagy az állam által előlegezett költség megfizetése alól egészben, vagy részben mentesítheti. E rendelkezés alapján mentesítette a másodfokú bíróság a felperest a pervesztésével arányos kereseti illeték megtérítésének kötelezettsége alól.

A másodfokú bíróság ítélete a Pp. 253. § (2) bekezdésén alapult.

Végül a másodfokú bíróság megjegyzi, hogy észlelte, az első fokon eljáró bíróságon személyében történt változás ellenére a Pp. 144. §-a szerinti iratismertetés - legalábbis jegyzőkönyvi rögzítés mellett - nem történt meg, ami az eljárási szabályok kétségtelen megsértését jelenti, azonban a Pp. 252. § (2) bekezdésének alkalmazására nem látott okot, minthogy ez a szabálysértés az elsőfokú tárgyalás megismétlését és kiegészítését nem tette indokolttá.

A másodfokú eljárásban a fellebbezés főtárgya tekintetében pervesztes felperes a Pp. 239. §-a alapján alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles az alperes képviselőjével felmerült, a kifejtett tevékenységgel arányos jogtanácsosi munkadíj (Pp. 75. § (2) bekezdés) megtérítésére, míg a le nem rótt fellebbezési eljárási illeték megtérítésére is a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján a felperes köteles, minthogy ezen eljárási szakaszban a 15. § (1) bekezdése már nem volt alkalmazható.

, 2009. március 5.

Dr. Tölg-Molnár László sk.
a tanács elnöke

Dr. Madarász Anna sk.
előadó bíró

Dr. Hóbl Katalin sk.
bíró

A kiadmány hitelül: